

Έγραψαν για το βιβλίο...

Ο Βόρακας, ο Κόρακας και η Σονάτα της Φανής

Γεωργία Γαλανοπούλου

Εικονογράφηση: Βαγγέλης Παυλίδης

Η έμμετρη ιστορία της Γεωργίας Γαλανοπούλου στην εξαιρετική αυτή έκδοση αποτελεί ένα ιδιαίτερο δείγμα αλληγορίας για το μάταιο της απληστίας και της ανθρώπινης πλεονεξίας που δεν επιτρέπει το μοίρασμα, ενώ αντίθετα ενισχύει τον εγωκεντρισμό, και που τα αποτελέσματά της έχουν σημαδέψει ανεξίτηλα τον σύγχρονο άνθρωπο. Κάτω από τον τίτλο *Ο Βόρακας, ο Κόρακας και η Σονάτα της Φανής* ξεδιπλώνεται ανιχνευτικά ο χαρακτήρας του πλεονέκτη, καθώς η δημιουργός χτίζει σελίδα τη σελίδα, στίχο τον στίχο τους μαιάνδρους της διαστροφικής του λογικής. Το βιβλίο συνθέτει την εικαστική απόδοση μιας αλληγορικής ιστορίας που κρύβει ένα ανθρώπινο πρόβλημα, ενώ οι ζωγραφιές του απηχούν μια συγκεκριμένη ατμόσφαιρα, που σταδιακά μετατρέπεται σε οικουμενική.

[...] Το συναρπαστικό αυτό αλληγορικό παραμύθι, εύληπτο και γραμμένο με απaráμιλλη ευαισθησία, περνά τα μηνύματά του δίχως ίχνος διδακτισμού και πετυχαίνει να ζωγραφίσει την εικόνα της παραπαίουσας κοινωνίας που ανορθώνεται και ευημερεί χάρη στην πρωτοβουλία των παιδιών. Ο μυθικός του κόσμος σαρκώνεται στην αναζήτηση αξιών, όπως της δικαιοσύνης, που μπορεί να συσπειρώσει τους ανθρώπους μπροστά στον κίνδυνο. Μια πολιτική αλληγορία ήταν, άλλωστε, και το βιβλίο της Πηνελόπης Δέλτα *Παραμύθι χωρίς όνομα*, που εκδόθηκε στο Λονδίνο το 1910 και αναμετρήθηκε επάξια με τον χρόνο.

Νένα Κοκκινάκη, diastixo.gr

Αφηγούμενη ένα παραμύθι που είναι κατασκευασμένο με τα υλικά των παλιών θρύλων, η Γεωργία Γαλανοπούλου καταφέρνει να συνθέσει ένα περιβάλλον που κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον, ξυπνά τη φαντασία, οξύνει τη γλωσσική αντίληψη ενώ ταυτόχρονα διασκεδάζει τους μικρούς αναγνώστες.

Με θέμα τη «ματαιότητα της απληστίας», η αφήγηση αρχίζει να ξεδιπλώνεται όταν ένα παιδί αναλαμβάνει να ερευνήσει και να μάθει πού οφείλεται ο μαρasmus της γκρίζας Πολιτείας στην οποία ζει και τι κρύβεται στο καράβι-φάντασμα που στοιχειώνει το αλλοτινό λιμάνι. Οι πρωταγωνιστές της ιστορίας είναι γεμάτοι συμβολισμούς. Ο Βόρακας, που έχει πάρει το όνομά του από

Έγραψαν για το βιβλίο...

το αμφιλεγόμενο χημικό στοιχείο, είναι ο άπληστος, άφρων εκμεταλλευτής που αντιλαμβανόμενος στρεβλά την ανάπτυξη εξάντλησε τους φυσικούς πόρους. Ο Κόρακας, αρχετυπικό σύμβολο του θανάτου, είναι ο πιστός βοηθός του Βόρακα και υπηρετεί τους σκοτεινούς σκοπούς του αφεντικού του. Στην άλλη πλευρά του φάσματος στέκεται η Φανή η διάφανη, που αγαπά το δίκαιο και το υπερασπίζεται. Τέλος, το παιδί –συμβολίζοντας την αγνότητα και έχοντας ξεκάθαρες προθέσεις–, εκτός από τη γνώση που θα κατακτήσει, θα νικήσει και τον φόβο που γεννά η άγνοια, θα διδάξει και θα διδαχθεί τον σεβασμό. Το παιδί είναι άλλωστε η κινητήρια δύναμη για να φύγει το γκρίζο και να επιστρέψουν όλες οι αποχρώσεις.

Η ιδέα πως το δέντρο-κιβωτός που φυλούσε το μυστικό για τη σωτηρία της μαραμμένης και σπαταλημένης φύσης χαρίζει στους ανθρώπους μέσω της μελωδικής φωνής των αηδονιών μια σονάτα, συνδέει τη στιγμή της χαράς και της επαναφοράς της ισορροπίας με τη μουσική που ενώνει.

Το παραμύθι της Γεωργίας Γαλανοπούλου εξελίσσεται σε δύο χρόνους: τη στιγμή που το παιδί αναζητά την αλήθεια και την εποχή που συνέβη το «κακό». Σε δεύτερο πλάνο, η ιστορία λειτουργεί ως σταθερή υπόμνηση για τον καλύτερο δυνατό τρόπο να καταπολεμηθούν οι φοβίες: την αναζήτηση της γνώσης. Οι λέξεις της Γαλανοπούλου είναι διαλεγμένες για το συμβολικό τους φορτίο, τη μελωδία τους καθώς εκφέρονται, το νόημά τους καθώς αφομοιώνονται.

[...] Για ποιο λόγο θα το αγαπήσουν τα παιδιά

Τα παιδιά θα αγαπήσουν τον τρόπο της αφήγησης που, λειτουργώντας προσθετικά, δημιουργεί σε κάθε στροφή και παράγραφο μια νέα στρώση στοιχείων και συμβόλων που προχωρούν την ιστορία και αποκαλύπτουν σταδιακά το μυστήριο. Θα εκτιμήσουν, επίσης, τον έμμετρο λόγο και το ευφάνταστο κι επινοητικό λεξιλόγιο σε συνδυασμό με τη λεπτοδουλεμένη εικονογράφηση.

Για ποιο λόγο να το επιλέξουν οι γονείς

Το παραμύθι *Ο Βόρακας, ο Κόρακας και η Σονάτα της Φανής* αξίζει να επιλεγεί για τη μουσικότητα του λόγου, τα καλοδουλεμένα σκίτσα που συνθέτουν έναν κόσμο σε μετάβαση, αλλά και για το καίριο οικολογικό μήνυμα ότι η ηθική μεταχείριση της φύσης μπορεί να είναι η απάντηση στα δεινά που προκαλεί η απληστία.

Ελένη Κορόβηλα, bookpress.gr

Στο κέντρο του προβληματισμού, ασφαλώς, η απληστία και η πλεονεξία, εκείνο το «θέλω κι άλλα, θέλω περισσότερα» που αρρωσταίνει, γιατί ποτέ δε θα σε αφήσει να ησυχάσεις, να γευτείς έστω κι ένα από όσα έχεις. Στα παιδιά είναι λεπτή γραμμή αυτή. Οφείλεις να τα μάθεις να διεκδικούν το ακατόρθωτο, να τα μάθεις να πιστεύουν στις δυνάμεις τους. Και την ίδια ώρα να μη νοθευτεί τούτη η δύναμη της ψυχής με τον υλισμό, τον πλούτο και την ψευτοεπίδειξη. Λεπτή ισορροπία, το είπαμε. Δίπλα σε αυτές τις δύο λέξεις, απόκентρο, το περιβάλλον, το ξεζούμισμά του. Και δίπλα τους ο σεβασμός. Με αυτές τις έννοιες θα παίξεις διαβάζοντας την ιστορία.

Ρίμα, ωραίες λέξεις, όχι εύπεπτες, ρέουσα αφήγηση, πολλές εικόνες μέσα στον λόγο της συγγραφέως. Εικόνες είπα... Βαγ-

Έγραψαν για το βιβλίο...

γέλης Παυλίδης. Ας μου επιτραπεί. Αυτή η εικονογραφική επιμέλεια του Βαγγέλη Παυλίδη θεωρώ πως είναι ένα ποίημα από μόνη της. Αυτό το παιχνίδι με τη χρωματική κατάσταση «μαύρο» και τις αποχρώσεις του, οι σκιές, τα βάθη, οι φωτισμοί του αλλά και οι μορφές και τα αντικείμενα που ζωγράφησε στην ιστορία είναι μια εκπληκτική δουλειά. Μου άρεσε πολύ ότι μένει διαφορετική αίσθηση στον αναγνώστη σε αρκετές σελίδες. Δε διαπνέονται όλες οι εικόνες δηλαδή από την ίδια λογική και προσέγγιση.

Η ιστορία δραματοποιείται πολύ εύκολα. Βοηθά πολύ το κείμενο σε αυτό. Αν απλώσετε τους αφηγητές και τους πρωταγωνιστές σε περισσότερα από 3-4 πρόσωπα, γίνεται μέχρι και θεατρική παράσταση.

Ωραία έκδοση. Εκδόσεις Πατάκη.

Απόστολος Πάππος, elniplex.com

Σε μια πόλη που έχει χαθεί η χαρά της υγιούς φύσης, μια ομάδα παιδιών προσπαθούν να κατανοήσουν το τι έχει συμβεί και το πώς μπορεί η όλη αυτή άσχημη κατάσταση να ανατραπεί.

Αλλά στην ουσία το ενδιαφέρον του αναγνώστη δεν το κρατούν τόσο –και όχι μόνο– τα γεγονότα, αλλά κυρίως η ροή των φράσεων. Αυτές είναι που πριμοδοτούν τη δράση.

Τούτο το κλίμα του κειμένου είχε την μεγάλη τύχη να το υπηρετήσουν με τρόπο μοναδικό οι ζωγραφιές του Βαγγέλη Παυλίδη. Γοτθικές κι αυτές θα τις χαρακτηρίζα και σε ξαφνιάζουν, καθώς ενώ από τη μια υπηρετούν τις λέξεις, μα και τις προεκτείνουν (όπως κάθε καλή εικονογράφηση οφείλει να κάνει), από την άλλη έχουν όλη την αυτονομία έργων ζωγραφικής. Μια πολύ προσεγμένη έκδοση, αληθινό κόσμημα εκδοτικής μέριμνας.

Μάνος Κοντολέων, manoskontoleon2.blogspot.gr

[...] Ο Βόρακας και η Φανή, αποτελούν ένα ενδιαφέρον δίπολο χαρακτήρων που ενσαρκώνουν μια σειρά από εύγλωττα ορατές όσο κι αντιθετικές αξίες. Αν ο πρώτος, δύσμορφος και τρομακτικός, όπως αποδίδεται εικονογραφικά, είναι η αιτία για όλα τα δεινά της πόλης, ακολουθούμενος μάλιστα από έναν εξίσου άχαρο βοηθό, τον Κόρακα, η δεύτερη, μικροσκοπική, ροδαλή, σχεδόν διάφανη, είναι η προσωποποίηση του δίκιου. Με ένα άλλο πουλί, το αηδόνι με τη μελωδική φωνή, να συνθέτει τη σονάτα της που θα σημάνει την επιστροφή της ελπίδας στη ρημαγμένη πόλη. Πάνω σε αυτό το δίπολο και σε ό,τι κατ' επέκταση εκπροσωπεί, σκότος και φως, μουντάδα και χρώμα, βασίζει την εικονογράφησή του ο Βαγγέλης Παυλίδης. Με τα πρώτα να κυριαρχούν στις περισσότερες σελίδες, χωρίς να λείπουν κάποιες, συνήθως μικρές, άλλοτε εκτενέστερες, και πάντως σκόπιμα παράταιρες, εισβολές φωτεινών, χρωματιστών μορφών, που δηλώνουν emphaticά την αντίθεση ανάμεσα σε όσα πρεσβεύουν από τη μια ο Βόρακας κι από την άλλη η Φανή και τα παιδιά της πόλης.

Η συγγραφέας, από την πλευρά της, επιλέγει –για λόγους τόσο πρακτικούς, αφού η Φανή απουσιάζει από το αφηγηματικό

Έγραψαν για το βιβλίο...

παρόν, όσο και, νομίζω, αφηγηματικής σκοπιμότητας— να αφήσει τους δυο «κακούς», Βόρακα και Κόρακα, να διηγηθούν τα γεγονότα στο μικρό αγόρι. Μια επιλογή που, σε συνδυασμό με την κυριαρχία του έμμετρου λόγου και τη χρήση μιας αρκετά ευρηματικής ομοιοκαταληξίας, αναδεικνύει σε όλο τους το μεγαλείο την αφοπλιστική ωμότητα και τον κυνισμό του αμετανόητου Βόρακα και τη θρασύδειλη στάση του τσιρακιού του, του Κόρακα, χαρίζοντας ταυτόχρονα στον αναγνώστη αποφοροπιστικά χιουμοριστικές στιγμές μέσα από απρόσμενα παντρέματα λέξεων και ανατρεπτικούς διαλόγους. Από το —κυρίως έμμετρο— κείμενο δε λείπουν μικρές, ευχάριστες ανάπαιυλες πεζού λόγου, που όχι μόνο δεν ανακόπτουν τον χειμαρρώδη ρυθμό της αφήγησης, αλλά και της προσδίδουν ένα διαφορετικό αφηγηματικό βάρος —κυρίως μέσα από τη δραματική χρήση της επανάληψης στην αρχή— αλλά και χρονικό βάθος, προτρέποντας τον αναγνώστη να σταθεί για λίγο και να αγναντέψει το έμμετρο κείμενο, που εξάλλου δε φείδεται στοιχείων τα οποία παραπέμπουν στη λαϊκή παράδοση, από την απόσταση που ταιριάζει σε μακρινό θρύλο. [...]

Ελένη Γεωργοστάθη, miaforakienankairoimikrieleni.blogspot.gr

[...] Εκπλήσσομαι ευχάριστα από τη δεξιότητα και τη λογοτεχνική δεινότητα με την οποία η γνωστή από τα μεσαιωνικά παραμύθια της Γεωργία Γαλανοπούλου («Μπέογουλφ», «Πριγκίπισσα Μπέρτα», «Η Μαγική Κάπα του Άλμπεριχ» - Πατάκης όλα) χειρίζεται το διαχρονικό και πανανθρώπινο ζήτημα της απληστίας, στήνοντας μια ιστορία που, όσο κι αν κινείται στον αόριστο χρόνο του παραμυθιού, θυμίζει δίχως άλλο την εποχή μας.

[...] Εντέλει, ό,τι προσφέρεται στον άνθρωπο δωρεάν, όπως ο φυσικός πλούτος, γίνεται προϊόν άμετρης και αλόγιστης εκμετάλλευσης, μας λέει το παραμύθι. Η επανεφεύρεση, ο επαναπροσδιορισμός της έννοιας του μέτρου και του σεβασμού είναι το τελικό ζητούμενο και με αυτό επιτυγχάνεται η παραμυθιακή κάθαρση.

Μια ιστορία σύντομη και περιεκτική, πρωτότυπα ειπωμένη, που συνδυάζει τον έμμετρο με τον πεζό λόγο και έχει εικονογραφηθεί έξοχα από τον γνωστό σκιτσογράφο Βαγγέλη Παυλιδίδη. Αξίζει να τη διαβάσουν παιδιά αλλά και ευαίσθητες μαμάδες.

Μιχάλης Μοδινός, *Τα Νέα*, 06/05/2016

Έμμετρο αλληγορικό παραμύθι για την άμετρη εκμετάλλευση της φύσης από τον άνθρωπο, που με απληστία κατασπαταλά τους πόρους της και ζημιώνει το περιβάλλον χωρίς να αποδίδει τίποτα στην «πολιτεία». Με ευαισθησία και λογοτεχνική γλώσσα, που σε έναν βαθμό ίσως δυσκολέψει τους μικρότερους μαθητές, η συγγραφέας μάς χαρίζει μια ιστορία ιδιαίτερης αισθητικής, η οποία καταφέρνει κάτι δύσκολο: να γεφυρώσει το μαγικό πνεύμα των λαϊκών θρύλων του παρελθόντος με πολλά σύγχρονα περιβαλλοντικά και ηθικά προβλήματα. Το ποιητικό στοιχείο υπερισχύει του πεζού και επιτρέπει στο κείμενο να ρέει —και να διαβάζεται εύκολα—, ενώ ταυτόχρονα η προσεγμένη σελιδοποίηση και η εξαιρετική δουλειά στην εικονογράφηση, ολοκληρώνουν την πραγματικά άρτια έκδοση. Προτείνουμε το βιβλίο περισσότερο σε μαθητές των μεσαίων και μεγάλων τάξεων του δημοτικού ή σε παιδιά που η αναγνωστική τους εμπειρία θα τα βοηθήσει να ξεδιπλώσουν όλες τις πτυχές της ιστορίας και να αποκωδικοποιήσουν τα μηνύματά της.

Έγραψαν για το βιβλίο...

- Καλογραμμένη ιστορία
- Ιδιαίτεροι χαρακτήρες και αισθητική
- Εξαιρετική εικονογράφηση
- Προσεγμένη έκδοση
- Ωφέλιμα μηνύματα

[...] Το κείμενο είναι γεμάτο εικόνες που ο Βαγγέλης Παυλίδης μετασχηματίζει σε εξαιρετικά σχέδια, πλημμυρίζοντας τις σελίδες του βιβλίου. Το απειλητικό ύφος του Βόρακα, ο καλοδουλεμένος Κόρακας και το στοιχειωμένο καράβι, εντυπωσίασαν ιδιαίτερα τα παιδιά της τάξης μας και τα προκάλεσαν να διαβάσουν την ιστορία.

[...] Στην τάξη μας αναζητήσαμε έναν δημιουργικό τρόπο για να αναπαραστήσουμε τους διαλόγους του βιβλίου: κατασκευάσαμε έναν μικρό Κόρακα και ένα παιδί από πηλό, μια Φανή από βαμμένο βαμβάκι, ενώ με λίγο χαρτόνι και πλαστελίνη το ξύλινο μανεκέν που χρησιμοποιούμε στη ζωγραφική μεταλλάχθηκε σε Βόρακα... με μουστάκι! Τέλος, κάνοντας πράξη την –φιλική προς το περιβάλλον– πρακτική της επαναχρησιμοποίησης των υλικών, μετατρέψαμε το δέντρο της ζωής, που είχαμε κατασκευάσει για προηγούμενη ανάρτηση, σε ασπρόδεντρο του σεβασμού!

Βαγγέλης Βαλασιάδης, paidiki-logotexnia.blogspot.gr